

Kolláth György

Felelősség

A kancellária és a vállalkozó cég rendezvény-szervezési szerződése a közfinanszírozás folytán közérdekű. A sajtónyilvánosság – spekulációk nélkül is – alkalmat ad a felelősség elemzésére. Vállalkozási szerződés áll előttünk, amely a jog szerint nem ún. gondossági, hanem eredmény-kötelem. Nem elég tehát, ha ilyenkor a legjobb tudása szerinti igyekezetét - gondosságát - ígéri és tanúsítja a magáncég. A vállalás az eredmény szavatolására szól – mondhatni, ha fene fenét eszik is. Nem véletlenül van passzus benne a vis major esetére: folytatni kell a show-t, hacsak a Megrendelő írásban másként nem rendelkezik. A Miniszterelnöki Hivatal – az eddigiek szerint – sem szóban, sem a kötelező formaként vállalt írásban a folytatást megakasztó döntést nem hozott. A rendezvény-szervező tehát szerződészerűen járt el, a MEH viszont hibázott. Ha valaki olyan felelősséget vesz magára, hogy neki van joga Megálljt! parancsolni, akkor hozza magát olyan helyzetbe, hogy ennek képes és kész legyen eleget tenni. Ilyenkor információs hiányra hivatkoznia – neki! – semmiképpen sem lehet. Paradox módon, innen nézve pedig, számára épp' ez az eredmény-kötelem.

A szerződés mellékletét képezte az egészségügyi és biztonsági terv fedőnevű, egyoldalas valami. Azért, hogy ez az adott esetre nézve felszinesnek, üresnek bizonyult, elméletben mindkét fél, gyakorlatban viszont főként a megrendelő a felelős. Neki kell a tetemes vállalkozási díj ellenében igényes feltételeket, biztonsági klauzulákat, előírásokat, krízis esetére szóló biztosítékokat és megoldásokat megszabnia – mégpedig nem most, hanem már a tender-kiírás alkalmával. Ugyanis, nem várható el a vállalkozótól, hogy kitaláljon és finanszírozzon olyan lépéseket, intézkedéseket, amelyekre őt a magánjogi szerződés nem készíti és fel sem hatalmazza. Az óceán túlsó partján az ilyesféle szerződések pont azért állnak ötven-száz oldalból, hogy azokban - és mellékleteikben, függelékeikben - benne legyen minden extra kikötés, alig valószínű, de ki sem zárható probléma jogi és üzleti kezelésmódja. Itthon bezzeg semmitmondó, kész blankettáról másolt, csak a kipontozott részek kitöltését igénylő, két-három oldalas szerződés-kötés a divat. És aztán, stílszerűen bíznak istenben, meg szárazon tartják a puskaport – amíg lehet.

Nem biztos, hogy igaz, de ha tény, akkor jellemző, hogy a vizsgált kontraktus hét mentőautó biztosításáról rendelkezik, holott a jog szerint alkalmasint több kellett volna. Elv: ilyenkor a jog felülírja a szerződésbeli vállalást, kár, hogy erre csak most derült fény. Az időtényező másként is fontos: a megállapodás szerint nemsokára döntenet kell, hogy kiadja-e a teljesítés-igazolást a MEH, vagy megpróbálja a felelősséget a partnerére áttolni. Az volna fair, ha a kancellária magára venné a szerződő felek között lévő felelősséget, s abból kiindulva keresné, ki hibázott még.

Az eddigi szankcionálásokban elszármazás is felbukkan. „Kisembert” csak jogi felelősség terhelhet, ahhoz pedig verifikált jogsértő hiba, mulasztás - előfeltétel. A büntetések zöme végső soron bíróság elé vihető, ott pedig tüzetesen megnézik a döntés valós, jog-, és okszerű indokait. Munkaügyi, sőt polgári bíróság elé kerülhet az ügy, ha valakit alaptalanul, nyilvánosan meghurcoltak, menesztettek.

A politikai felelősség más káposzta. Diktatúrákban a tisztségviselés kihalásig, kivégzésig, avagy testületi kiebrudalásig szól. Plurális demokráciákban viszont egyetlen ember oktan halála kivál(hat)tja a politikai felelősséget. Ehhez a baj megtörténte elég, személyes hiba, mulasztás nem kell hozzá. Az érintett nem bűnös, csupán felelős, mint szokás mondani, ha tudott a dologról azért, ha nem tudott, azért. Nem is a süllyesztőbe, hanem a kispadra kerül az érintett, feláll(it)ása nem végleges. Ez a felelősség azt fejezi ki, hogy semmi nem történhet következmények nélkül, a közvélemény bizalmát megőrizni, illetve visszaszerezni így lehet. Félrenézni vagy félreállni nem ugyanaz. Bizony, ez egyfajta áldozat-felmutatás a közvélemény előtt, de eleve benne van a demokratikus szisztéma közpolitikájának rendjében.

Ebből következik – szerintem – az eddigi legpenetránsabb hiba. Jelesül, a leginkább érdekelt politikus-vezetők fel sem ajánlották lemondásukat, holott ez Európában a parlamenti szokás és illem normái szerint elvárható lett volna. Az más kérdés, hogy egy-két szinttel feljebb a lemondást elfogadják-e, vagy a továbbszolgáláshoz kellő bizalom nem veszett el végképp. Indiában mondják: a bizalom olyan, mint a vér, ha egyszer kiömlött, nem könnyen jut vissza az erekbe.

A szerző alkotmányjogász, ügyvéd